

Analyzing Different Types of Vegetable Growers' Values to produce Healthy Vegetable (Case Study: Kermanshah County)

Nemat Darabi¹, Laleh Salehi^{2*}, Ali Asghar Mirakzadeh³

Received: 04 January 2022 Accepted: 03 December 2022

1-M.Sc. of Sustainable Agricultural Extension and Education and Natural Resources, Agriculture Extension and Education Dept., College of Agricultural & Natural Resources, Razi University, Kermanshah, Iran.

2-Assist. Prof., of Agricultural Extension and Education Dept., College of Agriculture & Natural Resources, Razi University, Kermanshah, Iran.

3-Assoc. Prof., of Agricultural Extension and Education Dept., College of Agriculture & Natural Resources, Razi University, Kermanshah, Iran.

*Corresponding Author Email: Lsalehi@razi.ac.ir

Abstract

Background & Objective: The purpose of this study was to identify the different types of vegetable growers' values in Kermanshah and determining those effect on the behavior of safety vegetable production.

Materials & Methods: A researcher-made questionnaire in three sections was the main tool of this study which its reliability and validity were confirmed using Cronbach's alpha coefficient and Content Validity Ratio (CVR), respectively. The first part of the questionnaire was related to the individual characteristics, the second part was related to evaluating the value types of vegetable growers, and the third part was related to the evaluating of safety vegetable production behavior. The One-Way Anova analysis, Correlation statistic, and regression analysis were used to achieve to the research's aims. Data were analyzed using Statistical Program for Social Sciences (SPSS) and Excel 2013 software.

Results: The results showed that vegetable growers can be classified into three groups in terms of safety vegetable production behavior: ecological, moderate and conventional. There was a statistically significant difference between their values types at the level of 0.01% error. There was a significant relationship between their different types of values and their safety vegetable production behavior, expected of economic values. Regression output identified that tree types of values including of theoretical, social, and religious in total predicted 26.1% of variances of vegetable growers' behavior to product safety vegetable.

Conclusion: Apart from the governmental organization reflections to deal with unsafety vegetable production in agricultural sector, vegetable growers' values play a fundamental role in safety vegetables production. Therefore, considering them in planning processes in relation to agriculture sector can significantly contribute to the safety products and consequently the community health.

Keywords: Healthy Vegetables, One-Way Anova Analysis, Religious Values, Sustainable Agriculture, Values Types

تحلیل گونه‌های ارزشی سبزی‌کاران برای تولید سبزی سالم (مطالعه موردی: شهرستان کرمانشاه)

نعمت دارابی^۱، لاله صالحی^{۲*}، علی اصغر میرکزاده^۳

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۰/۱۴ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۹/۱۲

۱- کارشناسی ارشد ترویج و آموزش کشاورزی پایدار و منابع طبیعی، پردیس کشاورزی و منابع طبیعی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.

۲- استادیار گروه ترویج و آموزش کشاورزی، پردیس کشاورزی و منابع طبیعی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.

۳- دانشیار گروه ترویج و آموزش کشاورزی، پردیس کشاورزی و منابع طبیعی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.

*مسئول مکاتبه: Email: Lsalehi@razi.ac.ir

چکیده

اهداف: شناسایی گونه‌های ارزشی سبزی‌کاران شهرستان کرمانشاه و تبیین نقش آنها در هدایت رفتار تولید سبزی سالم هدف اصلی این پژوهش بود.

مواد و روش‌ها: ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه‌ای محقق ساخت در سه بخش بود که پایایی و روایی آن با استفاده از محاسبه‌ی آلفای کرونباخ، نظرسنجی از متخصصان موضوعی و نسبت روایی محتوایی (CVR) تأیید شد. بخش اول مربوط به ویژگی‌های فردی، بخش دوم مربوط به ارزیابی گونه‌های ارزشی، و بخش سوم مربوط به ارزیابی رفتار تولید سبزی سالم در میان سبزی‌کاران بود. برای دستیابی به اهداف پژوهش از تحلیل واریانس یک‌طرفه، تحلیل همبستگی و تحلیل رگرسیون استفاده شد. داده‌ها در محیط نرم‌افزار SPSS Ver20 و Excel 2013 تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که سبزی‌کاران از نظر رفتار تولید سبزی سالم در سه گروه اکولوژیک، میانه‌گرا و متعارف قابل طبقه‌بندی هستند که بین گونه‌های ارزشی آنها از نظر آماری تفاوت معنی‌داری در سطح ۰/۰۱ درصد خطا وجود دارد. همچنین، رابطه‌ی مثبت و معنی‌داری بین ارزش‌های سبزی‌کاران و رفتار تولید سبزی سالم توسط آنها وجود دارد. با این وجود، بین ارزش‌های اقتصادی سبزی‌کاران و رفتار تولید سبزی سالم رابطه‌ی معنی‌داری از نظر آماری وجود نداشت ولی جهت این رابطه منفی بود. نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام حاکی از آن بود که سه گونه‌ی ارزشی نظری، اجتماعی و دینی در مجموع ۲۶/۱ درصد از واریانس رفتار تولید سبزی سالم را تبیین می‌کنند.

نتیجه‌گیری: جدا از پاسخ‌های واکنشی از سوی سازمان‌ها و دستگاه‌های اجرایی برای مقابله با تولید سبزی ناسالم توسط سبزی‌کاران، ارزش‌ها از جایگاه ویژه‌ای در هدایت رفتارهای سبزی‌کاران برای تولید سبزی سالم برخوردارند. در بین گونه‌های ارزشی مورد مطالعه، توجه و تأکید بر ارزش‌های نظری، اجتماعی و دینی سبزی‌کاران نتایج بهتری در زمینه‌ی تولید سبزی سالم به همراه خواهد داشت.

واژه‌های کلیدی: ارزش‌های دینی، تحلیل واریانس، گونه‌های ارزشی، سبزی سالم، کشاورزی پایدار

مقدمه

آنها در میان جوامع مختلف رو به افزایش است. تمایل به گیاه‌خواری و استفاده از سبزی‌ها و میوه‌های تازه در

با توجه به نقش مهم سبزی‌ها و میوه‌های تازه در سلامت انسان و بهبود کیفیت زندگی، تمایل به استفاده از

ارزش‌ها ریشه در باورها، هنجارهای اجتماعی، جهان‌بینی، اولویت‌های مذهبی و ترجیحات غالب در یک گروه قومی ویژه دارند که فرد به مرور زمان آنها را از جامعه و محیط خانوادگی کسب می‌کند و بر اثر تغییرات اجتماعی، اقتصادی، زیست‌محیطی و آموزشی دچار دگرگونی می‌شوند (چایریمبولو و همکاران ۲۰۱۶، گولد و همکاران ۲۰۱۹، مایتین و همکاران ۲۰۱۷). با این حال، ارزش‌ها باثبات‌ترین مفاهیم شکل گرفته در افراد هستند که مبانی رفتاری آنها را شکل می‌دهند. بنابراین، تمرکز بر ارزش‌های افراد و هدایت خلاق آنها می‌تواند به ایجاد تغییرات عمیق و باثبات رفتاری در افراد برای دستیابی به اهداف توسعه‌ی پایدار و از جمله تولید غذای سالم برای آحاد جامعه کمک شایان توجهی کند (عیدی و همکاران ۲۰۲۱).

نکته‌ای که در این مسیر باید مورد توجه قرار گیرد این است که بر اساس نظریه‌ی سلسله‌مراتب ارزش‌ها، سبزی‌کاران دارای اولویت‌های ارزشی ویژه‌ی خود هستند که رفتارهای آنها را تبیین می‌کنند (بلیسکی و هرمن ۲۰۱۶، بورگ ۲۰۲۰، پورتو و فریرا ۲۰۱۷). بنابراین، شناسایی آن دسته از گونه‌های ارزشی که به‌طور مؤثرتری رفتار سبزی‌کاران برای تولید سبزی سالم را تبیین می‌کنند، برای برنامه‌ریزی اثربخش و تغییر رفتار آنها حائز اهمیت بالایی است. با این وجود، هنوز یک شکاف پژوهشی عمیق در این زمینه وجود دارد که این پژوهش تلاش می‌کند آن را از طریق بررسی رفتارهای پایداری‌محور سبزی‌کاران شهرستان کرمانشاه پر کند. لازمه‌ی این امر، شناخت ارزش‌ها و گونه‌های مختلف ارزشی سبزی‌کاران و تبیین جایگاه هر یک از آنها در هدایت رفتار سبزی‌کاران برای تولید سبزی سالم به شکلی نظام‌مند است.

سوابق نظری و پژوهشی موضوع

ارزش و گونه‌های ارزشی

ارزش‌ها مفاهیمی مطلوب هستند که فعالیت‌ها و روش‌های ارزیابی وقایع از سوی مردم را تحت تأثیر قرار می‌دهند. در واقع، ارزش‌ها به عنوان اصول راهنمای زندگی عمل می‌کنند و چارچوب‌هایی ویژه برای افراد جامعه تعیین می‌کنند تا بدانند در هر موقعیتی چه رفتار

ایران نیز همانند سایر نقاط جهان رو به افزایش است. با افزایش تقاضا برای سبزی، تلاش‌ها برای افزایش عملکرد در واحد سطح از طریق به‌کارگیری نهاده‌های صنعتی و غالباً شیمیایی بدون در نظر گرفتن پیامدهای محیط زیستی و انسانی آن افزایش یافته است (شاهدی و کدیور ۲۰۱۷). از سوی دیگر، خشکسالی‌های اخیر و کاهش منابع آب جنبه‌های دیگری به این بحران، مانند استفاده از آب‌های نامتعارف و فاضلاب‌ها در کشت سبزی، افزوده است که بی‌تردید پیامدهای ناگواری برای سلامت انسان‌ها به همراه داشته و یا خواهد داشت (جاکولا و وانی ۲۰۱۸، نگورو و لاکومب ۲۰۱۶). افزایش مشکلات گوارشی، آسیب‌پذیری در برابر سویه‌های مختلف بیماری‌ها، افزایش تعداد مبتلایان به سرطان‌های مختلف و مواردی از این قبیل تنها بخشی از مشکلات ناشی از تغذیه‌ی ناسالم (از جمله سبزی‌ها) است (هلند و مارتائو ۲۰۱۶، اسمیت و همکاران ۲۰۱۸).

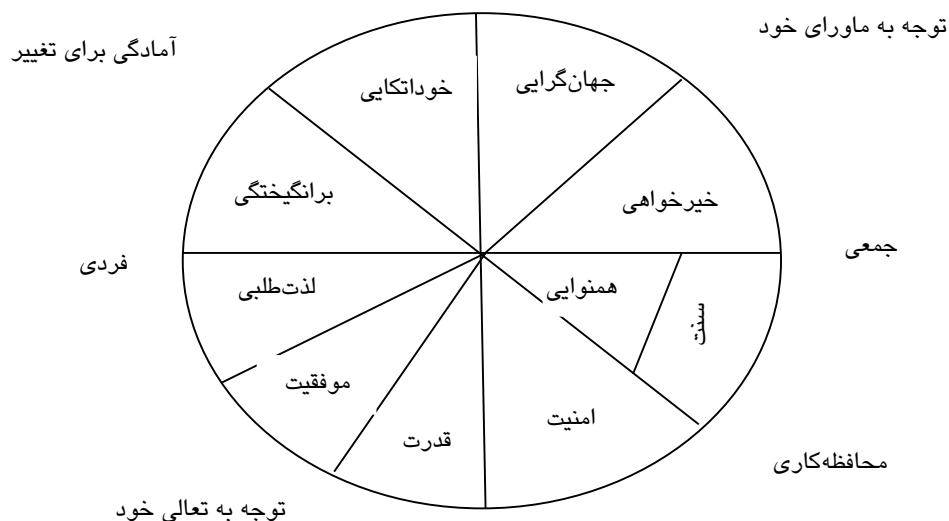
با توجه به چنین مشکلاتی، سازمان‌های نظارتی و بهداشتی با همکاری مدیریت جهاد کشاورزی طی سالیان اخیر تلاش‌های فراوانی برای تولید محصول سالم و جلوگیری از راهیابی سبزی‌های ناسالم به بازار در استان کرمانشاه انجام داده‌اند که در آخرین مورد آنها، اقدام به انهدام و شخم زدن سبزی‌های تولیدی با آب‌های ناسالم کرده‌اند. با این حال، تجربه نشان داده است که این‌گونه اقدامات به اهداف خود که همان تغییر عمیق رفتار سبزی‌کاران برای تولید سبزی سالم است، دست نیافته‌اند و سبزی‌کاران هر ساله این رفتار خود را تکرار می‌کنند.

این امر نشان دهنده‌ی لزوم توسعه و به‌کارگیری راهبردهایی مؤثرتر برای ایجاد تغییرات عمیق و باثبات رفتاری در میان سبزی‌کاران به جای اقدامات قهری است. باید دقت داشت که توسعه‌ی چنین راهبردی مستلزم شناختی دقیق از بنیادی‌ترین عامل تبیین‌کننده‌ی رفتار (شامل رفتار سبزی‌کاران برای تولید سبزی سالم)، یعنی ارزش‌های کشاورزان و برنامه‌ریزی بر اساس آنها است (پلامکوک ۲۰۱۸، پونزو و همکاران ۲۰۱۹، اسکیمینا و ساسیوچ ۲۰۲۰، تریکاس و همکاران ۲۰۱۸، دامونت و همکاران ۲۰۱۷، سرین و همکاران ۲۰۱۸، ورما و چاندرا ۲۰۱۸).

و پاسخی مناسب است. به عبارت دیگر، آن‌ها تعیین کننده و جهت دهنده رفتار و عامل رفتار افراد هستند (منوری فرد و همکاران ۲۰۱۹). ارزش‌ها نمایانگر باورها و اصولی هستند که از نظر فردی یا اجتماعی نوعی رفتار برتر شمرده می‌شوند. به‌طور کلی، ارزش‌ها به معنی آن چیزی است که در موقعیت‌ها، جوامع و زمینه‌های فرهنگی مطلوب است و هدایت‌گر فعالیت‌ها، قضاوت‌ها و تصمیم‌های ما هستند (ماهامونی و همکاران ۲۰۱۵). بنابراین، ارزش‌های افراد با توجه به فرهنگ، طبقه‌های اجتماعی، شغل، تحصیلات، باورهای مذهبی و جهت‌گیری‌های سیاسی از هم متفاوت‌اند (شارما و جها ۲۰۱۷).

با چنین استدلالی، شوارتز (۲۰۰۷) در نظریه‌ی عمومی ارزش‌ها، ده نوع ارزش را بر پایه‌ی شرایط مختلف و نیازهای سه گانه‌ی انسان‌ها (نیازهای فردی انسان به عنوان موجودی زنده، نیاز به ایجاد هماهنگی در تعاملات اجتماعی، و نیازهای تداوم بقا و آسایش گروه‌ها) مطابق با شکل (۱) شناسایی و دسته‌بندی کرد. وی ده نوع ارزش شناسایی شده را به چهار طبقه‌ی کلی‌تر بدین شرح دسته‌بندی کرده است: فرا-خود (جهان‌گرایی، خیرخواهی) در مقابل توجه به تعالی خود (موفقیت، قدرت)، و آمادگی برای تغییر (لذت‌گرایی، برانگیختگی، خوداتکایی) در مقابل محافظه‌کاری (امنیت، همنوایی). با در نظر گرفتن این دسته‌بندی، پژوهش‌های فلسفی دسته‌بندی‌های دیگری درباره‌ی

گونه‌های ارزشی بدین شرح ارائه داده‌اند: (۱) ارزش‌های فرهنگی (آزادی، خلاقیت، عشق، ارتباط، فعالیت)؛ (۲) ارزش‌های اخلاقی (هدف زندگی، شادی، خوب بودن، وظیفه‌شناسی، مسئولیت‌پذیری، وجدان، شرافت، کرامت)؛ (۳) ارزش‌های زیبایی شناختی؛ (۴) ارزش‌های دینی (ایمان)؛ (۵) ارزش‌های علمی (حقیقت)؛ (۶) ارزش‌های سیاسی (صلح، عدالت، مردم سالاری)؛ و (۷) ارزش‌های حقوقی (قانون و نظم) (کاپوتو و همکاران ۲۰۱۹، چان و همکاران ۲۰۱۸، هارتمن و کینینگ ۲۰۱۷، ایوانوا ۲۰۱۷، پیزی و همکاران ۲۰۲۱). در یک دسته‌بندی دیگر از گونه‌های ارزشی، آلپورت شش دسته از ارزش‌ها را معرفی کردند: (۱) ارزش‌های نظری (ارزش‌هایی که مربوط به شناخت حقیقت پدیده‌ها مربوط هستند)، (۲) ارزش‌های اقتصادی (ارزش‌هایی که بر موضوع سودمندی و کسب منافع تمرکز دارند)، (۳) ارزش‌های زیبایی‌شناسی (موضوعات زیبایی‌شناسی و هارمونی بین پدیده‌ها را مورد توجه قرار می‌دهد)، (۴) ارزش‌های اجتماعی (افرادی که این ارزش‌ها در آنها نمود بیشتری دارد، به مردم عشق می‌ورزند و در جهت رفاه و سلامت آنها تلاش می‌کنند)، (۵) ارزش‌های سیاسی (افراد دارای این ارزش به دنبال کسب قدرت و سیاست بوده و به کسب قدرت و اعمال نفوذ اهمیت بیشتری می‌دهند)، و (۶) ارزش‌های دینی (بر موضوعاتی مانند وحدت و تعالی اخلاقی تأکید دارد) (پاتیل و چاودهاری ۲۰۱۹).

شکل ۱- الگوی نظری شوارتز: الگوی روابط بین گونه‌های انگیزشی ارزش‌ها (منبع: بورگ و همکاران ۲۰۱۶)

باشد (پتوی و همکاران ۲۰۱۹، پلامکوک ۲۰۱۸). دیگر پژوهشگران، طرح‌های متفاوتی از ارزش‌ها را در ارتباط با رفتارهای پایداری محور توسعه داده‌اند. شوارتز (۲۰۰۷ و ۲۰۱۲) و استرن و دایتز (۱۹۹۴) سه طبقه کلی از ارزش‌ها را که موجب نگرانی‌های زیست‌محیطی و پایداری می‌شد، شناسایی کردند: منافع شخصی (نگرانی برای خود و خانواده)، نوع‌دوستی انسانی (نگرانی در مورد انسان‌های دیگر) و حفظ زیست‌کره (نگرانی برای دیگر گونه‌ها) (شوارتز ۲۰۰۷، شوارتز ۲۰۱۲، استرن و دایتز ۱۹۹۴). چهارمین تلاش برای شناسایی ارزش‌های پایداری توسط کمپتون و همکاران (۱۹۹۶) در ایالات متحده آمریکا انجام شد که در آن به باورها، معنویات و ارزش‌های دینی در قبال محیط زیست توجه شده است. معمولاً چنین مدل‌هایی از رفتارهای هم‌جهت با پایداری در تلاش برای به تصویر کشیدن اثر ارزش‌ها بر رفتار است (کمپتون ۱۹۹۶). جدول (۱) اشکال انگیزشی ارزش‌های دهگانه شوارتز و ارتباط احتمالی آن‌ها با پایداری (تولید سبزی سالم) را نشان داده است.

جایگاه ارزش‌های پایداری محور (تولید سبزی سالم) در گونه‌های انگیزشی ارزش‌ها رفتارهای پایداری محور با فقدان ارزش‌های خوداتکایی (موفقیت و قدرت) در ارتباط هستند (یورین و کیلورن ۲۰۱۱). با این حال، رفتارهای پایداری‌گرا می‌توانند تحت تأثیر طیف گسترده‌تری از ارزش‌های دهگانه شوارتز قرار گیرند (جدول ۱). به عنوان مثال، پایداری می‌تواند با ارزش‌های خیرخواهی (تمایل به کاهش بیماری‌ها در جامعه محلی) و جهان‌گرایی (اجتناب از اثرات جهانی بر زیست‌بوم و مردم) در ارتباط باشد. همچنین، ارزش‌های قدرت و موفقیت می‌توانند به عنوان یک چالش برای درگیر شدن در رفتارهای پایداری باشند. به عبارت دیگر، هر فردی ممکن است بر پایه‌ی انگیزه‌های متفاوت خود، ارزش‌ها و رفتارهای پایداری محور را انتخاب کند و حتی ممکن است یک فرد بر پایه‌ی انگیزاننده‌های چندگانه در این راستا برانگیخته شود. با این وجود، از آنجا که برخی از این ارزش‌ها با ارزش‌های دیگر در تضادند، یک فرد نمی‌تواند به‌طور همزمان همه‌ی ارزش‌های دهگانه شوارتز را در جهت پایداری داشته

جدول ۱- اشکال انگیزشی ارزش‌های دهگانه شوارتز و ارتباط احتمالی آن‌ها با پایداری

انگیزاننده‌های احتمالی برای اتخاذ یا پشتیبانی از رفتارهای پایداری	تعریف	نوع ارزش
کنترل استفاده از منابع دیگران	«موقعیت اجتماعی و اعتبار، کنترل و یا تسلط بر مردم و منابع»	۱. قدرت
تنظیم و تحقق اهداف بهره‌وری انرژی	«موفقیت شخصی از طریق نشان دادن صلاحیت‌ها با توجه به استانداردهای اجتماعی»	۲. موفقیت
لذت بردن از رفتارهای پایداری خود	«رضایت و لذت جسمانی برای خود»	۳. لذت‌طلبی
تلاش در جهت رفتارها و فناوری‌های نو	«هیجان، تازگی و چالش در زندگی»	۴. برانگیختگی
به یک آلاینده‌کننده‌ی محیط زیست و عامل بیماری مردم تبدیل نشوم	«تفکر و عمل مستقل، انتخاب، ایجاد و کاوش»	۵. خوداتکایی
حفظ زیست‌کره برای همه‌ی انسان‌ها و حیوان‌ها	«فهم، درک، تحمل و حمایت از رفاه همه مردم و طبیعت»	۶. جهان‌گرایی
حفاظت از زیست‌بوم و تولید غذای سالم برای خانواده و دیگر گروه‌های اجتماعی، جامعه و ملت	«حفظ و بهبود رفاه مردم و آن‌هایی که با آنان در تماس مکرر شخصی است»	۷. خیرخواهی
وفاداری به سنت‌های اجتماعی به وسیله حفاظت از زیست‌بوم و تأمین غذای سالم	«احترام، تعهد، و پذیرش آداب و رسوم و ایده‌های نشأت گرفته از مذهب و فرهنگ سنتی»	۸. سنت
دنباله‌روی از رفتارهای که از سوی دیگران در راستای پایداری انجام می‌شود	«خویش‌نقد بودن در قبال تمایلات، اعمال و انگیزه‌های خود که موجب ناراحت شدن و یا آسیب دیگران و نقض انتظارات یا هنجارهای اجتماعی می‌شود»	۹. هم‌نوایی

جایگاه ارزش‌ها در ایجاد رفتارهای هم‌جهت با پایداری (تولید سبزی سالم)

بروندادهای محیطی به‌طور فزاینده‌ای به باورها و ارزش‌های جامعه بستگی دارد. لذا، مفهوم ارزش‌ها به طرز قابل توجهی در تصمیم‌گیری‌های پایداری اهمیت پیدا کرده است. این اهمیت به حدی است که مک‌لنتایر و همکاران (۲۰۰۸) بیان می‌کنند: «بسیاری از تضادهای رفتاری درباره‌ی کشاورزی پایدار در ارتباط با ارزش‌ها هستند تا در ارتباط با واقعیت‌ها». با این وجود، باید دقت داشت که ارزش‌ها به تنهایی همه‌ی رفتار را تبیین نمی‌کنند بلکه از راه اثرگذاری بر باورها یا هنجارها، زمینه رفتارهای هم‌جهت با پایداری را به وجود می‌آورند. در تأیید این امر، نظریه‌ی هنجار-باور-ارزش در زمینه‌ی پایداری بر ارتباط غیر مستقیم بین ارزش‌ها و تصمیم‌ها در جهت پایداری تأکید می‌نماید (چن ۲۰۲۰، پارک و همکاران ۲۰۱۸، ژیاو و همکاران ۲۰۲۱). این نظریه بیان می‌کند که ارزش‌ها به‌طور هم‌زمان بر جهان‌بینی (باورهای کلی) و باورهای بنیادین افراد در ارتباط با تغییرات محیطی اثر می‌گذارند و برآیند آن، اقدام در جهت انجام فعالیت‌های هم‌سو با پایداری خواهد بود.

فرض نظریه‌ی هنجار-باور-ارزش آن است که ارزش‌های خوداتکایی، توجه به ماورای خود (نوع‌دوستی)، و زیست‌محیطی، مهم‌ترین ارزش‌هایی هستند که موجب نگرانی افراد در زمینه پایداری و توجه به آن می‌شوند. این ارزش‌ها از دو جنبه دارای اهمیت هستند. نخست، ارزش‌ها در طول دوره زندگی تقریباً ثابت هستند و بنیان‌های مناسبی برای عمل در جهت پایداری محسوب می‌شوند. این بدان معنی است که ارزش‌ها در کوتاه‌مدت به سختی تغییر می‌کنند اما در بلند مدت تغییر ارزش‌ها می‌تواند اثرات قابل توجهی بر پایداری بگذارد. دوم این‌که ارزش‌ها دارای اثرات بنیادینی بر جهان‌بینی و باورهای ویژه افراد هستند. این بدان معنی است که ارزش‌ها، اهرم‌های مهمی برای اثرگذاری بر رفتار پایداری به صورت مستقیم و غیر مستقیم می‌باشند

(افشار جهانشاهی و همکاران ۲۰۱۷، کاپوتو و همکاران ۲۰۱۸، کاسپر و همکاران ۲۰۲۰).

نظریه‌ی رفتار برنامه‌ریزی شده یکی دیگر از نظریه‌های غالب در روانشناسی است. این نظریه استدلال می‌کند که ساختارهای شناختی (به عنوان مثال، نگرش‌ها، باورها، هنجارها) پیش‌بینی کننده‌های خوبی برای نیات رفتاری هستند (باور و همکاران ۲۰۱۸). اما موانع بسیاری بین نیات رفتاری و رفتارهای واقعی وجود دارد (شن و شن ۲۰۲۰). رفتارهای پایداری محور در تعدادی از پژوهش‌ها به صراحت در ارتباط با ارزش‌ها قرار دارند (آکسن و کورانی ۲۰۱۳، باور و همکاران ۲۰۱۸، یاسیر و همکاران ۲۰۲۱). تلاش این حوزه از پژوهش‌ها از زمان به وجود آمدن در جهت شناسایی رابطه بین جهت‌گیری ارزش‌های مرتبط با پایداری و نیات رفتاری و نقش ارزش‌ها، باورها و هنجارها در رفتارهای پایداری بوده است.

نظریه‌ی ارزش-باور-هنجار بر پایه‌ی نظریه‌ی رفتار برنامه‌ریزی شده ادعا می‌کند که عقاید افراد در زمینه پایداری تحت تأثیر ارزش‌های آنان قرار دارد و باورهای ویژه آنان درباره‌ی عواقب کشت سبزی ناسالم (به عنوان مثال، امنیت خانواده و بیمار شدن آنها)، ارزش‌های افراد را تغییر می‌دهد. این باورها به نوبه‌ی خود بر درک مردم از توانایی خود برای کنترل ارزش‌هایی که به‌طور معمول بر رفتارهای آنها در جهت کشت سبزی سالم اثر می‌گذارند (هنجارهای فردی)، کمک می‌کنند. این نظریه بیان می‌دارد که رفتار کشت سبزی سالم می‌تواند به وسیله‌ی ارزش‌های مختلف پشتیبانی شوند.

شواهد تجربی به شکل گسترده‌ای از نظریه‌ی هنجار-باور-ارزش حمایت می‌کنند؛ به‌طوری‌که توحیدی نیا (۲۰۰۴) در پژوهش خود با عنوان «اخلاق، اقتصاد، طبیعت و محیط‌زیست» نشان داد که علیرغم اجرای پروژه‌های مختلف برای مدیریت محیط زیست و توسعه‌ی عملیات کشاورزی پایدار در جوامع غربی، روند تخریب محیط زیست و منابع طبیعی همچنان رو به افزایش است. آنها

محصولات ارگانیک در میان شهروندان از طریق تحلیل محتوای پست‌ها یا نگاشته‌های آنها در محیط وب در رابطه با محصول مورد استفاده پرداختند. آنها در پژوهش خود نشان دادند که ارزش‌های اخلاقی مهم‌ترین عامل تبیین‌کننده‌ی رفتار استفاده از محصولات ارگانیک توسط شهروندان است. افزون بر این آنها تعهدات اخلاقی، مسئولیت‌پذیری اخلاقی، خطر درک شده و منافع درک شده را به عنوان دیگر تبیین‌کننده‌های رفتار مصرف مواد ارگانیک شناسایی کردند. در نهایت آنها استدلال کردند که عدم اعتماد مصرف‌کنندگان به خرده‌فروشان مواد غذایی ارگانیک، بزرگترین مانع تکثیر مواد غذایی ارگانیک محسوب می‌شود. به‌طورکلی، این پژوهش‌ها نشان داده‌اند که ارزش‌ها از جایگاه ممتازی در تبیین رفتار (شامل رفتار تولید سبزی سالم) برخوردارند. بنابراین، شناسایی ارزش‌هایی که این رفتار را به‌طور معنی‌داری تبیین می‌کنند حائز اهمیت ویژه‌ای در سیاست‌گذاری‌های توسعه‌ی کشاورزی هستند و تلاش این پژوهش، روشن‌سازی این مسیر در میان سبزی‌کاران شهرستان کرمانشاه بوده است.

مواد و روش‌ها

این پژوهش از نظر ماهیت از نوع پژوهش‌های کمی است که داده‌های آن در یک زمان مشخص و از طریق پیمایش گردآوری شده است. از آنجا که یافته‌های آن مهم‌ترین ارزش‌های تبیین‌کننده‌ی رفتار تولید سبزی سالم در میان سبزی‌کاران را شناسایی می‌کند و به توسعه‌ی برنامه‌های کارآتر برای حفظ سلامت جامعه و محیط زیست کمک می‌کند، از نوع پژوهش‌های کاربردی است. جامعه‌ی آماری پژوهش سبزی‌کاران شهرستان کرمانشاه بودند ($N=780$) که تعداد ۲۶۰ تن از آنها به عنوان نمونه‌ی آماری با استفاده از جدول کرجسی و مورگان مطابق با جدول (۲) انتخاب شدند. روش نمونه‌گیری از نوع تصادفی انتساب متناسب بود. ابزار گردآوری داده‌ها، پرسشنامه‌ای محقق‌ساخت در سه بخش بود که روایی و پایایی آن به ترتیب با استفاده از ضریب روایی محتوا (CVR) و ضریب آلفای کرونباخ

نشان دادند که این امر ریشه در ارجحیت ارزش‌های اقتصادی بر سایر ارزش‌ها برای کشاورزان دارد. در پژوهش دیگری، افشار جهانشاهی و همکاران (۲۰۱۷) نشان دادند که رابطه‌ی مثبت و معنی‌داری بین ارزش‌های مذهبی کشاورزان پنبه‌کار با بروز رفتارهای کشت پایدار در آنها وجود دارد. آنها استدلال کردند که از طریق گسترش ارزش‌های دینی در میان بهره‌برداران می‌توان به اجرای عملیات کشاورزی پایدار در میان پنبه‌کاران امیدوار بود. نوروزی و همکاران (۲۰۱۲) نیز در بررسی مقایسه‌ای خود از نظام ارزشی فرهنگیان دشتستان بر اساس نظریه‌ی شوارتز نشان دادند که ارزش‌های خیرخواهی، خوداتکایی و جهان‌گرایی از جایگاه برجسته‌تری در هدایت رفتارهای عام‌المنفعه (مانند کشاورزی پایدار یا تولید سبزی سالم) در مقایسه با سایر ارزش‌ها دارند. لازم به ذکر است که پژوهش‌های داخلی درباره‌ی جایگاه ارزش‌ها در تبیین رفتارهای پایداری‌محور کشاورزان و به‌ویژه سبزی‌کاران بسیار محدود بوده است که این پژوهش می‌تواند تا حد زیادی این شکاف پژوهشی را از بین ببرد.

با این وجود، پژوهش‌ها درباره‌ی جایگاه ارزش‌ها در تبیین رفتار پایداری‌محور کشاورزان به مطالعات داخلی محدود نمی‌شود، به‌طوری‌که توگرسن (۲۰۱۶) در پژوهش خود درباره‌ی شناسایی گونه‌های ارزشی اثرگذار بر رفتار استفاده‌ی شهروندان چینی از مواد غذایی ارگانیک نشان دادند که ارزش‌های جهان‌گرایی مهم‌ترین ارزش تبیین‌کننده‌ی رفتار شهروندان بودند. آنها نشان دادند که با کنترل ارزش‌های جهان‌گرایی، هیچ ارزش دیگری موجب افزایش واریانس متغیر وابسته نمی‌شود. کن و همکاران (۲۰۱۷) نیز در پژوهش خود به بررسی نقش ارزش‌های عملکردی، ارزش اجتماعی، ارزش شرطی، ارزش شناختی، ارزش عاطفی و ارزش محیطی بر خرید محصولات سبزی توسط مصرف‌کنندگان در پاکستان پرداختند. یافته‌های پژوهش آنها نشان داد که ارزش عاطفی تأثیر سایر ارزش‌ها را بر رفتار مصرف‌کنندگان تعدیل می‌کند. سلام و همکاران (۲۰۲۲) به بررسی جایگاه ارزش‌ها در رفتار استفاده از

و برای دستیابی به اهداف پژوهش از آماره‌های میانگین، انحراف معیار، ضریب تغییرات، تحلیل واریانس، همبستگی و رگرسیون بهره گرفته شد.

یافته‌ها

یافته‌ها نشان داد که میانگین سنی نمونه‌ی آماری مورد بررسی ۴۳/۳ سال با انحراف معیار ۱/۳ بود. ۵۷ درصد از آنها دارای مدارک تحصیلی دیپلم و دانشگاهی، ۲۳/۵ درصد ابتدایی، ۱۱/۴ درصد راهنمایی و تنها ۸/۱ درصد بی‌سواد بودند. نظام بهره‌برداری غالب در میان سبزی‌کاران از نوع مالکیت شخصی (۶۸/۵ درصد) و بعد از آن به ترتیب از نوع اجاره‌داری (۲۶/۱ درصد) و سهم‌بری (۵/۴ درصد) بود. متوسط مساحت زمین تحت کشت معادل ۳/۱ هکتار بود.

تأیید شد (جدول ۳). بخش اول پرسشنامه مربوط به ویژگی‌های جمعیت‌شناختی بود. در بخش دوم، گونه‌های ارزشی سبزی‌کاران در جهت تولید سبزی سالم با استفاده از گونه‌های ارزشی آلپورت (۱۹۷۰) مورد ارزیابی قرار گرفت. در بخش سوم نیز رفتار سبزی‌کاران در زمینه‌ی تولید سبزی سالم در سه بُعد بدین شرح مورد ارزیابی قرار گرفت: کنترل علف‌های هرز، کنترل آفات و مدیریت تغذیه. گویه‌های مربوط به هر بخش در جدول‌های (۴) و (۵) قابل مشاهده‌اند. در این پرسشنامه از پاسخگویان خواسته شد که نظر خود را درباره‌ی هر یک از گویه‌های پرسشنامه با دادن نمره‌ای از یک (کاملاً مخافم) تا پنج (کاملاً موافقم) در قالب طیف لیکرت مشخص کنند. جمع امتیازات هر بخش، مبنای تجزیه و تحلیل‌های بعدی قرار گرفت. در نهایت، داده‌ها در محیط نرم‌افزار SPSS Ver20 و Excel 2013 تجزیه و تحلیل شدند

جدول ۲- حجم جامعه و نمونه‌ی انتخابی پژوهش

جامعه آماری (سبزی‌کاران شهرستان کرمانشاه)	حجم جامعه	حجم نمونه	جامعه آماری (سبزی‌کاران شهرستان کرمانشاه)	حجم جامعه	حجم نمونه
دهستان الهیارخانی	۹۳	۳۱	دهستان سراب نیلوفر	۹۰	۳۰
دهستان بیلوار	۵۵	۱۸	دهستان سرفیروزآباد	۳۷	۱۲
دهستان جلالوند	۱۵	۵	دهستان کوزران	۷۵	۲۵
دهستان چقانرگس	۶۵	۲۲	دهستان ماهیدشت	۹۰	۳۰
دهستان درودفرمان	۱۰۵	۳۵	دهستان میان‌دریوند	۱۵۵	۵۲

جدول ۳- متغیرها، تعداد گویه‌ها، ضریب پایایی و روایی آنها

متغیر	تعداد گویه	CVR	آلفای کرونباخ	متغیر	تعداد گویه	CVR	آلفای کرونباخ
ارزش نظری	۴	۰/۸۱	۰/۸۷	ارزش سیاسی	۴	۰/۸۹	۰/۸۳
ارزش اقتصادی	۶	۰/۹۰	۰/۸۹	ارزش دینی	۵	۰/۸۴	۰/۹۲
ارزش زیبایی	۴	۰/۷۹	۰/۸۵	عملیات کشت سبزی سالم	۳۳	۰/۹۳	۰/۸۷
ارزش اجتماعی	۶	۰/۸۵	۰/۸۰				

به ذکر است که در این اولویت‌بندی، ارزش‌های اقتصادی کمترین امتیاز را به خود اختصاص دادند. مهم‌ترین ارزش‌های زیبایی‌شناختی که سبزی‌کاران بر روی آن توافق داشتند، عبارت بودند از: برقراری نظم و انضباط در نظام کشاورزی، در نظر گرفتن سبزی‌کاری به عنوان یک هنر، و لزوم حفظ نظام طبیعی و عدم دستکاری در آن. مهم‌ترین ارزش‌های دینی که پاسخگویان بر روی آن توافق داشتند، به ترتیب عبارت بودند از: داشتن

اولویت‌بندی ارزش‌های شش‌گانه‌ی مورد بررسی بر اساس امتیازات به دست آمده برای آنها نشان داد (جدول ۴) که ارزش‌های زیبایی‌شناختی سبزی‌کاران با میانگین ۳/۸۵ بالاترین امتیاز را به خود در جهت تولید سبزی سالم اختصاص داده‌اند و پس از آن به ترتیب ارزش‌های نظری (با میانگین ۳/۷۶)، ارزش‌های دینی (با میانگین ۳/۶۹)، ارزش‌های اجتماعی (با میانگین ۳/۶۲)، و ارزش‌های سیاسی (با میانگین ۳/۵۷) قرار داشتند. لازم

ارزش‌های سیاسی مورد توافق برای تولید سبزی سالم از نظر پاسخگویان بود. سودرسانی به دیگران، خشنود کردن آنها و حراست از سلامتی جامعه از جمله‌ی مهم‌ترین ارزش‌های اجتماعی سبزی‌کاران در جهت تولید سبزی سالم بوده است. یافته‌های تفصیلی این بخش به همراه گویه‌های مورد استفاده برای اندازه‌گیری هر یک از گونه‌های ارزشی در جدول (۴) ارائه شده است.

وجدان یا مسئولیت‌پذیری در قبال سلامت جامعه، لزوم رعایت اصول اخلاقی در فرایندهای کشاورزی به دلیل اشاره‌های مکرر در قرآن کریم به این موضوع، و لزوم رعایت حق‌الناس بر اساس آموزه‌های دینی. پاسخگویان بر روی این موضوع توافق داشتند که مهم‌ترین ارزش سیاسی برای آنها جهت تولید سبزی سالم مربوط به کسب مقام رهبری جامعه‌ی سبزی‌کاران است. کاهش هزینه‌های تولید و درمان یکی دیگر از مهم‌ترین

جدول ۴- اولویت‌بندی ارزش‌های کشاورزان برای تولید سبزی سالم

ارزش‌ها	گویه‌ها	میانگین از ۵	انحراف معیار	CV	میانگین کل
زیبایی‌شناختی	نظم و انضباط در کار کشاورزی برای من یک ارزش است.	۴/۱۲	۰/۸۳۲	۰/۲۰	۳/۸۵
	سبزی‌کاری به خاطر این‌که یک هنر و کار روحیه‌بخش است برای من باارزش است.	۳/۸۰	۰/۹۲۶	۰/۲۴	
	کشاورزی و بهره‌برداری از طبیعت باید به شیوه طبیعی صورت گیرد و برای من مهم است که این تعادل و نظم طبیعی دست‌خوش تغییرات نشود.	۳/۸۰	۰/۹۲۹	۰/۲۴	
	جهان طبیعت مطابق نظم و انضباط خاصی بنا شده و بشر حق ندارد به بهانه افزایش تولید و درآمد آن را دست‌خوش تغییرات کند.	۳/۷۰	۱/۰۷۴	۰/۲۹	
نظری	استفاده از تجربیات و یافته‌های دیگر سبزی‌کاران ارزشمند است و من این کار را انجام می‌دهم.	۴/۰۳	۰/۹۸۸	۰/۲۴	۳/۷۶
	آموزش و یادگیری برای کشاورز سبزی‌کار مهم است و من در کلاس‌های آموزشی شرکت می‌کنم.	۳/۸۰	۰/۹۶۵	۰/۲۵	
	سبزی‌کاران نتایج یافته‌های جدید خود را به یکدیگر انتقال می‌دهند و به نظر من این‌یک عمل باارزش است.	۳/۶۸	۱/۱۰۸	۰/۳۰	
	برای من مهم است که سموم شیمیایی که در تولید سبزی مصرف می‌کنم چه اثرات و پیامدهایی برای انسان و دیگر موجودات زنده دارد.	۳/۵۶	۱/۲۰۲	۰/۳۳	
دینی	واجدانم راضی نمی‌شود که محصول ناسالم به بازار ارائه دهم.	۳/۹۲	۰/۹۱	۰/۲۳	۳/۶۹
	به واسطه‌ی تأکید مکرر قرآن کریم به رعایت اخلاق در کسب‌وکار، استفاده‌ی کمتری از مواد شیمیایی و سموم در تولید سبزی دارم.	۳/۸۰	۰/۹۵	۰/۲۵	
	اگر محصول ناسالم به بازار بدهم، حق مردم بر گردن من خواهد بود. تأمین معاش خانواده‌ام از رعایت سلامت جامعه برایم از اهمیت بالاتری برخوردار است.	۳/۷۵	۱/۲۱۵	۰/۳۲	
	مسائل شرعی باعث می‌شوند که در کشت سبزی از مواد شیمیایی کمتری استفاده کنم.	۳/۱۵	۱/۲۳۳	۰/۳۹	
اجتماعی	به دیگران سود رساندن و مفید بودن برای من یک ارزش است.	۳/۹۸	۰/۸۶۱	۰/۲۱	۳/۶۲
	اعتقاد دارم با تولید محصول سبزی سالم هدیه‌ای به هموعانم می‌دهم و این موضوع برای من مهم است.	۳/۹۷	۰/۹۱۹	۰/۲۳	
	از اینکه با تولید محصول سالم سلامت هموعانم را به خطر نمی‌اندازم خوشحالم.	۴/۰۲	۰/۹۷۴	۰/۲۴	

	۰/۲۶	۰/۹۸۶	۳/۶۷	برای من مهم است که قبل از توجه و فکر کردن به منافع خود منافع و رضایت دیگران را در نظر داشته باشم.	
	۰/۲۶	۱/۱۹۱	۳/۲۷	احساس رضایت دیگران از تولید محصول برای من خیلی اهمیت ندارد و من بیشتر به افزایش درآمد و روزی خانواده‌ام فکر می‌کنم.	
	۰/۴۰	۱/۱۶۷	۲/۸۶	از این‌که دیگران مرا انسانی منصف در کارم بدانند کافی نیست چون‌که من روزی و درآمد خود و خانواده برایم در اولویت قرار دارد.	
	۰/۰۵	۰/۱۹۴	۳/۵۱	محصول سالم را به این دلیل تولید می‌کنم که به عنوان الگوی سایر سبزی‌کاران مطرح شوم.	
سیاسی	۳/۵۷	۰/۲۵	۰/۹۶۹	۳/۸۶	تولید سبزی سالم هزینه‌های تولید را کم و از تحمیل هزینه‌های درمانی به دولت و جامعه می‌کاهد.
	۰/۲۶	۰/۹۹۹	۳/۷۸	خوشنامی برای من از جایگاه برجسته و ویژه‌ای برخوردار است.	
	۰/۳۷	۱/۱۸۱	۳/۱۵	تولید محصول سالم موجب توجه ارگان‌های دولتی و اعطای مزایا و وام می‌شود.	
	۰/۲۷	۱/۰۵۷	۳/۷۹	در شرایط اقتصادی موجود تنها راه کاهش هزینه‌ها و افزایش درآمد افزایش تولید در واحد سطح است.	
	۰/۳۰	۱/۱۱۲	۳/۶۱	با توجه به نیاز مالی و فشار اقتصادی، افزایش تولید برای من مهم‌تر و من به‌ناچار به دنبال استفاده از کود، سم و بذور اصلاح‌شده می‌روم.	
اقتصادی	۳/۴۰	۰/۳۲	۱/۱۶۱	۳/۵۲	تولید سبزی سالم و ارگانیک به دلیل کاهش میزان تولید برای من به‌صرفه نیست.
	۰/۳۵	۱/۱۵۳	۳/۲۳	حداکثر تولید و بازده از مزرعه مهم‌ترین هدف من از کشاورزی است.	
	۰/۳۶	۱/۲۰۵	۳/۳۰	افزایش تولید در کشاورزی یک ارزش است و کشاورز به هر قیمتی باید تولید خود را افزایش دهد.	
	۰/۳۸	۱/۱۸۱	۳/۰۵	تولید سبزی سالم و ارگانیک به دلیل تولید پایین‌تر از نظر اقتصادی کاری عقلانی و باارزش نیست.	

یافته‌ها (جدول ۵) نشان داد که سبزی‌کاران برای کنترل علف‌های هرز در مزرعه بیشترین توجه خود را معطوف به تناوب زراعی، استفاده از بذور اصلاح شده، استفاده از روش‌های زراعی مثل ماخار (نته‌کاری: آبیاری مزرعه قبل از کشت به‌منظور سبز شدن علف هرز و شخم آن) و وجین دستی کرده‌اند و از روش‌هایی مانند استفاده از علف‌کش‌ها و توری‌های مخصوص در مبادی ورودی آب به مزرعه توجه اندکی داشته‌اند. استفاده از

سموم شیمیایی و فاصله‌گذاری با سایر مزارع مهم‌ترین راهبرد آنها برای کنترل آفات و بیماری‌ها بودند. افزون بر این، استفاده از کودهای شیمیایی و کودهای حیوانی مهم‌ترین منابع تغذیه‌ای به‌کار گرفته شده توسط سبزی‌کاران در مزارع خود بوده‌اند. در مقابل، استفاده از کودهای عالی کمپوست شده کمترین استفاده را در مدیریت تغذیه‌ی گیاهی (سبزی‌ها) به خود اختصاص داد.

جدول ۵- اولویت‌بندی رفتارهای سبزی‌کاران در زمینه‌ی کنترل علف‌های هرز، آفات و مدیریت تغذیه

نوع عملیات	گویه‌ها	میانگین	انحراف معیار	ضریب تغییرات	اولویت
کنترل علف‌های هرز	رعایت تناوب	۲/۵۲	۱/۱۸	۰/۳۲	۱
	استفاده از بذور اصلاح‌شده و عاری از بذور علف هرز	۳/۲۵	۱/۸۶	۰/۳۳	۲
	استفاده از روش‌های زراعی مانند ماکار	۳/۸	۱/۱۲	۰/۳۶	۳
	استفاده از روش و چین دستی	۳/۵۲	۱/۳۰	۰/۳۷	۴
	کشت سبزی‌های با رشد سریع به‌منظور غلبه بر علف‌های هرز	۳/۱۲	۱/۱۶	۰/۳۷	۵
	بوجاری بذر سبزی	۳/۷	۱/۲۲	۰/۳۹	۶
	استفاده از سموم شیمیایی علف‌کش قبل از کاشت	۳/۲۰	۱/۲۶	۰/۳۹	۷
	استفاده از روش مکانیکی (پنجه‌غازی و گاوآهن قلمی)	۲/۹۵	۱/۱۷	۰/۳۹	۸
	استفاده از سموم شیمیایی	۳/۱۰	۱/۲۹	۰/۴۱	۹
	استفاده از توری‌های مخصوص در مسیر ورودی آب به داخل مزرعه	۲/۳۵	۱/۱۹	۰/۵۰	۱۰
کنترل آفات	کنترل شیمیایی آفات و بیماری‌ها	۳/۴۱	۱/۲۹	۰/۳۷	۱
	فاصله‌گذاری با مزارع هم‌جوار	۲/۸۷	۱/۶۳	۰/۳۷	۲
	استفاده از ارقام مقاوم در مقابل بیماری	۲/۸۰	۱/۱۲	۰/۴۰	۳
	بوجاری بذر قبل از کاشت	۲/۷۴	۱/۲۰	۰/۴۲	۴
	کنترل علف انگلی سس از طریق کشت غلات و شعله افکن به‌صورت لکه‌ای	۲/۸۱	۱/۲۵	۰/۴۴	۵
	استفاده از یخ آب زمستانه برای کنترل آفات	۲/۵۸	۱/۲۳	۰/۴۷	۶
	استفاده از کارت‌های زرد چسبناک جهت شکار آفات	۲/۵۷	۱/۲۳	۰/۴۸	۷
	استفاده از حشرات پارازیتوئید و شکارگر مثل زنبور پراکن در کنترل آفات	۲/۴۵	۱/۱۸	۰/۴۸	۸
	ضدعفونی کردن بذر علیه آفات و بیماری‌ها	۲/۳۸	۱/۱۶	۰/۴۸	۹
	استفاده از تله‌های فرمونی جهت شکار حشرات	۲/۳۳	۱/۲۴	۰/۵۲	۱۰
	عدم کشت متوالی یک نوع سبزی به‌منظور جلوگیری از طغیان آفت	۳/۱۶	۱/۹۱	۰/۶۰	۱۱
مدیریت تغذیه	استفاده از کودهای شیمیایی	۴/۲۰	۱/۲۱	۰/۳۰	۱
	استفاده از کود حیوانی	۳/۵۲	۱/۱۴	۰/۳۴	۲
	استفاده از کودهای بیولوژیک که به‌صورت بذر مال استفاده می‌شوند	۳/۵۲	۱/۲۰	۰/۳۴	۳
	استفاده از تقویت‌کننده‌های هورمونی رشد (اکسین‌ها، جیبرلین‌ها و ...)	۳/۶۸	۱/۲۶	۰/۳۴	۴
	استفاده از کودهای ریزمغذی میکرو مثل کود آهن، روی منگنز...	۲/۹۰	۱/۱۰	۰/۳۸	۵
	استفاده از کود انسانی (حمل فاضلاب خانگی با تانکر و تخلیه در مزارع)	۲/۹۵	۱/۱۷	۰/۳۹	۶
	استفاده از کود مرغی	۳/۶۰	۱/۲۶	۰/۴۱	۷
	استفاده از مکمل‌های رشد و کودهای مایع	۲/۸۲	۱/۲۴	۰/۴۴	۸
	انجام آزمایش خاک به‌منظور تشخیص میزان دقیق نیاز کودی مزرعه سبزی	۲/۸۸	۱/۳۱	۰/۴۵	۹
	استفاده از کود سبز با کشت گیاهان خانواده‌ی لگوم	۲/۴۹	۱/۱۹	۰/۴۷	۱۰
	استفاده از کود آلی ورمی کمپوست	۲/۳۷	۱/۲۲	۰/۵۲	۱۱
	استفاده از کود آلی کمپوست (تهیه شده از زباله‌ی شهری)	۲/۳۱	۱/۲۵	۰/۵۴	۱۲

شیمیایی در تولید محصول به مقدار زیاد استفاده می‌کنند و سبزی‌کاران میانه‌گرا، در فاصله‌ی بین این دو گروه قرار دارند. یافته‌های جدول (۶) نشان داد که بیشتر سبزی‌کاران (۷۰ درصد) در دسته‌های متعارف و میانه‌گرا قرار داشتند.

بر اساس شاخص ISDM (صالحی و همکاران ۲۰۱۷)، سبزی‌کاران از نظر رفتار تولید سبزی سالم در سه گروه اکولوژیک یا سالم، میانه‌گرا، و متعارف دسته‌بندی شدند. سبزی‌کاران اکولوژیک کسانی هستند که استانداردهای تولید سبزی سالم را رعایت می‌کنند، سبزی‌کاران متعارف کسانی هستند که از کودها و سموم

جدول ۶- توزیع فراوانی سبزی‌کاران از نظر تولید سبزی سالم

سطح رفتاری	بازه	درصد فراوانی	فراوانی
معمولی (متعارف)	$49/200 < X$	۳۴/۲	۸۹
میانه‌گرا (میانه)	$218/95 - 200/49$	۳۵/۸	۹۳
اکولوژیک (سالم)	$218/95 > X$	۳۰	۷۸
کل		۱۰۰	۲۶۰

بخش نشان داد (جدول ۸) که بین همه‌ی گونه‌های ارزشی سبزی‌کاران بجز ارزش‌های اقتصادی تفاوت معنی‌داری از نظر آماری در سطح ۰/۰۱ درصد خطا وجود داشت. برونداد آزمون تعقیبی توکی HSD در جدول (۹) نشان داد که این تفاوت‌ها بین سبزی‌کاران اکولوژیک و میانه‌گرا معنی‌دار نبود. اما، برای سبزی‌کاران اکولوژیک و میانه‌گرا با سبزی‌کاران متعارف، معنی‌دار شد.

به‌منظور بررسی این موضوع که آیا بین گونه‌های ارزشی سبزی‌کاران اکولوژیک، میانه‌گرا و متعارف از نظر آماری تفاوت معنی‌داری وجود دارد یا خیر، با توجه به ماهیت و نوع داده‌ها از تحلیل واریانس یک‌طرفه بهره گرفته شد. برونداد آماری آماره‌ی لون (Levene Statistic) حاکی از برقراری شرط برابری واریانس‌ها برای انجام تحلیل واریانس بود (جدول ۷). یافته‌های این

جدول ۷- آزمون لون برای برابری واریانس‌ها

ارزش‌ها	آماره‌ی لون	درجه‌ی آزادی	سطح معنی‌داری
نظری	۱/۸۸	۲	۰/۱۵
اقتصادی	۱/۷۱	۲	۰/۰۹
زیبایی‌شناختی	۰/۳۴	۲	۰/۷۰
اجتماعی	۱/۲۷	۲	۰/۲۸
سیاسی	۱/۳۵	۲	۰/۲۶
دینی	۲/۰۱	۲	۰/۰۷

نظری (با ضریب ۰/۴۷۳) دارای قوی‌ترین رابطه با رفتار تولید سبزی سالم بودند و پس از آن به ترتیب، ارزش‌های اجتماعی (با ضریب ۰/۴۵۰)، ارزش‌های زیبایی‌شناختی (با ضریب ۰/۴۳۸)، ارزش‌های دینی (با ضریب ۰/۳۶۱) و ارزش‌های سیاسی (با ضریب ۰/۳۵۵) قرار داشتند. نکته‌ی قابل توجه در این یافته‌ها آن بود که

به منظور شناسایی رابطه‌ی بین گونه‌های ارزشی سبزی‌کاران و رفتار تولید سبزی سالم، از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. یافته‌ها نشان دادند (جدول ۱۰) که رابطه‌ی مثبت و معنی‌داری بین گونه‌های ارزشی سبزی‌کاران بجز ارزش‌های اقتصادی با رفتار تولید سبزی سالم در سطح ۰/۰۱ درصد خطا وجود داشت. ضرایب همبستگی نشان دادند که ارزش‌های

رابطه‌ی بین رفتار تولید سبزی سالم با ارزش‌های اقتصادی منفی است؛ هرچند که این رابطه معنی‌دار نبود.

جدول ۸- برون‌داد تحلیل واریانس یک‌طرفه‌ی گونه‌های ارزشی سه گروه سبزی‌کار (متعارف، میانه‌گرا، اکولوژیک)

گونه‌های ارزشی	مجموع مجزورات	درجه آزادی	مجزور میانگین	F	Sig.
بین گروه‌ها	۲۸۰۳/۸۲	۲	۱۴۰/۱۹۱		
نظری	۱۲۹۳۵/۲۴	۲۵۷	۵۰/۳۳	۲۷/۸۵	۰/۰۰
کل	۱۵۹۳۶/۰۶	۲۵۹			
بین گروه‌ها	۸۰/۷۲	۲	۴۰/۳۶		
اقتصادی	۱۳۳۸۳/۸۷	۲۵۷	۵۲/۰۷	۰/۷۷	۰/۴۶
کل	۱۳۴۶۴/۶	۲۵۹			
بین گروه‌ها	۲۱۱۸/۶۹	۲	۱۰۵۹/۳۴		
زیبایی‌شناختی	۱۳۹۴/۸۴	۲۵۷	۵۳/۶۷	۱۹/۷۳	۰/۰۰
کل	۱۵۹۱۲/۵۴	۲۵۹			
بین گروه‌ها	۲۳۲۷/۹۱	۲	۱۱۶۳/۹۵		
اجتماعی	۸۲۳۴/۸۷	۲۵۷	۳۲/۰۴	۳۶/۳۲	۰/۰۰
کل	۱۰۵۶۲/۷۹	۲۵۹			
بین گروه‌ها	۱۶۲۱/۳۷	۲	۸۱۰/۶۸		
سیاسی	۱۳۱۱۶/۲۳	۲۵۷	۵۱/۰۳	۱۵/۸۸	۰/۰۰
کل	۱۴۷۳۷/۶۱	۲۵۹			
بین گروه‌ها	۱۵۸۹/۷۰	۲	۷۹۴/۸۵		
دینی	۱۲۳۲۵/۵۹	۲۵۷	۴۷/۹۶	۱۶/۵۷	۰/۰۰
کل	۱۳۹۱۵/۳۰	۲۵۹			

جدول ۹- نتایج آزمون توکی HSD برای مقایسه‌ی بین گروه‌های سه‌گانه‌ی سبزی‌کاران از نظر گونه‌های ارزشی و رفتار تولید سبزی سالم

متغیر وابسته	(I)	(J)	اختلاف میانگین		خطای استاندارد	سطح معنی‌داری	فاصله‌ی اطمینان ۹۵٪	
			(I-J)				حد پایین	حد پایین
ارزش‌های نظری	اکولوژیک	میانه‌گرا	۱/۳۹		۱/۳۰	۰/۲۹	-۱/۱۷	۳/۹۵
	متعارف	متعارف	۷/۳۸*		۱/۲۱	۰/۰۰	۵/۰۱	۹/۷۵
	میانه‌گرا	اکولوژیک	-۱/۳۹		۱/۳۰	۰/۲۹	-۳/۹۵	۱/۱۷
	متعارف	متعارف	۵/۹۸*		۱/۰۰	۰/۰۰	۴/۰۲	۷/۹۶
ارزش‌های زیبایی‌شناختی	میانه‌گرا	اکولوژیک	-۷/۳۸*		۱/۲۱	۰/۰۰	-۹/۷۵	-۵/۰۱
	متعارف	متعارف	-۵/۹۸*		۱/۰۰	۰/۰۰	-۷/۹۶	-۴/۰۲
	اکولوژیک	میانه‌گرا	۱/۱۸		۱/۳۴	۰/۳۸	-۱/۴۷	۳/۸۲
	متعارف	متعارف	۶/۴۰*		۱/۲۴	۰/۰۰	۳/۹۵	۸/۸۵
ارزش‌های اجتماعی	میانه‌گرا	اکولوژیک	-۱/۱۸		۱/۳۴	۰/۳۸	-۳/۸۲	۱/۴۷
	متعارف	متعارف	۵/۲۲*		۱/۰۳	۰/۰۰	۳/۱۸	۷/۲۶
	اکولوژیک	اکولوژیک	-۶/۴۰*		۱/۲۴	۰/۰۰	-۸/۸۵	-۳/۹۵
	متعارف	متعارف	-۵/۲۲*		۱/۰۳	۰/۰۰	-۷/۲۶	-۳/۱۸
ارزش‌های اجتماعی	اکولوژیک	میانه‌گرا	-۰/۸۴		۱/۰۴	۰/۴۲	-۲/۸۸	۱/۲۰

فاصله‌ی اطمینان ۹۵٪		سطح معنی‌داری	خطای استاندارد	اختلاف میانگین (I-J)	(J)	(I)	متغیر وابسته
حد پایین	حد پایین						
۷/۳۲	۳/۵۳	۰/۰۰	۰/۹۶	۵/۴۲*	متعارف		
۲/۸۸	-۱/۲۰	۰/۴۲	۱/۰۴	۰/۸۴	اکولوژیک	میان‌گرا	
۷/۸۴	۴/۶۹	۰/۰۰	۰/۸۰	۶/۲۶*	متعارف		
-۳/۵۳	-۷/۳۲	۰/۰۰	۰/۹۶	-۵/۴۲*	اکولوژیک	متعارف	
-۴/۶۹	-۷/۸۴	۰/۰۰	۰/۸۰	-۶/۲۶*	میان‌گرا		
۱/۸۶	-۳/۳۰	۰/۵۸	۱/۳۱	-۰/۷۲	میان‌گرا	اکولوژیک	
۶/۹۰	۲/۱۳	۰/۰۰	۱/۲۱	۴/۵۱*	متعارف		
۳/۳۰	-۱/۸۶	۰/۵۸	۱/۳۱	۰/۷۲	اکولوژیک	میان‌گرا	ارزش‌های سیاسی
۷/۲۲	۳/۲۵	۰/۰۰	۱/۰۱	۵/۲۳*	متعارف		
-۲/۱۳	-۶/۹۰	۰/۰۰	۱/۲۱	-۴/۵۱*	اکولوژیک	متعارف	
-۳/۲۵	-۷/۲۲	۰/۰۰	۱/۰۱	-۵/۲۳*	میان‌گرا		
۲/۳۴	-۲/۶۶	۰/۹۰	۱/۲۷	۰/۱۶	میان‌گرا	اکولوژیک	
۷/۱۶	۲/۵۳	۰/۰۰	۱/۱۸	۴/۸۴*	متعارف		
۲/۶۶	-۲/۳۴	۰/۹۰	۱/۲۷	۰/۱۶	اکولوژیک	میان‌گرا	ارزش‌های دینی
۶/۹۳	۳/۰۸	۰/۰۰	۰/۹۸	۵/۰۰*	متعارف		
-۲/۵۳	-۷/۱۶	۰/۰۰	۱/۱۸	-۴/۸۴*	اکولوژیک	متعارف	
-۳/۰۸	-۶/۹۳	۰/۰۰	۰/۹۸	-۵/۰۰*	میان‌گرا		
۳۰/۶۳	۲۶/۷۱	۰/۰۰	۰/۹۹	۲۸/۶۶*	میان‌گرا	اکولوژیک	
۱۸/۳۴	۱۵/۰۹	۰/۰۰	۰/۸۳	۱۶/۷۱*	متعارف		
-۱۵/۰۹	-۱۸/۳۴	۰/۰۰	۰/۸۳	-۱۶/۷۱*	اکولوژیک	میان‌گرا	رفتار تولید سبزی سالم
۱۴/۰۶	۹/۸۴	۰/۰۰	۱/۰۷	۱۱/۹۴*	متعارف		
-۹/۸۴	-۱۴/۰۶	۰/۰۰	۱/۰۷	-۱۱/۹۴*	اکولوژیک	متعارف	
-۲۶/۷۱	-۳۰/۶۳	۰/۰۰	۰/۹۹	-۲۸/۶۶*	میان‌گرا		

جدول ۱۰- ماتریس همبستگی بین گونه‌های ارزشی سبزی‌کاران و رفتار تولید سبزی سالم

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	چولگی	کشیدگی	مقدار کلمو- گروف	سطح معنی‌داری
ارزش‌های نظری (۱)	۱							۰/۵۱	۰/۲۹	۱/۵۵	۰/۳۵
ارزش‌های اقتصادی (۲)	۰/۱۰۰	۱						۰/۳۵	-۰/۱۲	۳/۰۱	۰/۱۷
ارزش‌های زیبایی‌شناختی (۳)	۰/۶۷۳**	۰/۱۴۸*	۱					-۰/۸۹	۰/۹۷	۲/۴۵	۰/۱۱
ارزش‌های اجتماعی (۴)	۰/۵۷۶**	۰/۰۹۴	۰/۶۶۰**	۱				-۰/۶۲	۱/۴۸	۱/۶۹	۰/۳۴
ارزش‌های سیاسی (۵)	۰/۴۷۲**	۰/۱۳۷*	۰/۴۵۶**	۰/۵۱۳**	۱			-۱/۱۹	-۰/۶۲	۲/۲۹	۰/۲۹
ارزش‌های دینی (۶)	۰/۴۲۳**	-۰/۰۵۲	۰/۴۴۱**	۰/۴۶۴**	۰/۳۲۱**	۱		۰/۱۷	۰/۳۱	۱/۴۵	۰/۴۷
رفتار تولید سبزی سالم (۷)	۰/۴۷۳**	-۰/۰۱۴	۰/۴۳۸**	۰/۴۵۰**	۰/۳۵۵**	۰/۳۶۱**	۱	۱/۷۴	۰/۱۷	۱/۶۸	۰/۴۱

راهنما: * معنی‌داری در سطح ۰/۰۵ درصد خطا ** معنی‌داری در سطح ۰/۰۱ درصد خطا

رگرسیون شرط نرمال بودن داده‌ها و عدم وجود خودهمبستگی بین متغیرهای مستقل به ترتیب با استفاده از آماره‌های چولگی و کشیدگی (مقدار آن باید بین ۲+ تا ۲- باشد)، کلموگروف-اسمیرنوف و دوربین-واتسون

به منظور تعیین مهم‌ترین گونه‌های ارزشی تبیین‌کننده‌ی رفتار تولید سبزی سالم، با توجه به برونادهای حاصل از تحلیل همبستگی، از تحلیل رگرسیون به روش گام به گام استفاده شد. قبل از استفاده از تحلیل

رفتار تولید سبزی سالم را تبیین کردند. بر اساس این یافته‌ها، می‌توان معادله‌ی رگرسیونی رفتار تولید سبزی سالم را بدین شکل نگارش کرد:

$$Y = 156/14 + 0/47x_1 + 0/42x_2 + 0/21x_3$$

(Durbin-Watson) تأیید شد (جدول‌های ۱۰ و ۱۱). یافته‌های تحلیل رگرسیون نشان داد که سه گونه‌ی ارزشی نظری، اجتماعی و دینی به ترتیب وارد معادله‌ی رگرسیون شدند و در مجموع ۲۶/۱ درصد از واریانس

جدول ۱۱- خلاصه رگرسیون گونه‌های ارزشی و رفتار تولید سبزی سالم سبزی کاران

متغیر	B	Beta	t	F	سطح معنی‌داری	Durbin-Watson
ضریب ثابت b_0	۱۵۶/۱۴	-----	۳۶/۶۵	-----	۰/۰۰	
ارزش‌های نظری x_1	۰/۴۷	۰/۲۹	۴/۴۵	۶۹/۲۳	۰/۰۰	۱/۸۴
ارزش‌های اجتماعی x_2	۰/۴۲	۰/۲۱	۳/۱۷	۴۴/۵۶	۰/۰۰	
ارزش‌های دینی x_3	۰/۲۱	۰/۱۲	۲/۰۷	۳۱/۵۱	۰/۰۳۹	
	$R^2 = 0/270$			$R^2_{Adj} = 0/261$		

بحث و نتیجه‌گیری

جدا از پاسخ‌های واکنشی از سوی سازمان‌ها و دستگاه‌های اجرایی برای مقابله با تولید سبزی ناسالم توسط سبزی کاران، مشخص شده است که ارزش‌ها از جایگاه ویژه‌ای در هدایت رفتارهای انسان و از جمله سبزی کاران برای تولید سبزی سالم و حفاظت و حراست از سلامت جامعه برخوردارند. بنابراین، شناسایی گونه‌های ارزشی سبزی کاران و تبیین نقش هر یک از آنها در هدایت رفتار تولید سبزی سالم کمک قابل توجهی به برنامه‌ریزان و مجریان طرح‌های عملیاتی در این حوزه می‌کند. شناخت مهم‌ترین گونه‌های ارزشی هدایت‌کننده‌ی رفتار می‌تواند به توسعه‌ی برنامه‌های نرم برای ایجاد تغییرات مثبت و عمیق در سبزی کاران کمک شایان توجهی کند و جایگزین مناسبی برای ابزارهای جبری و مقابله‌ی فیزیکی با کشت ناپایدار سبزی‌ها باشد. با این وجود، دو مسئله‌ی اساسی در ارتباط با ارزش‌ها وجود دارد: نخست، گونه‌های ارزشی هدایت‌کننده‌ی رفتار تولید سبزی سالم کدام‌اند؛ و کدام گونه‌ی ارزشی نقش بیشتری در هدایت این رفتار دارد. پژوهش‌های انجام شده در این خصوص نتایج متنوعی به همراه داشته‌اند و هر یک با توجه به ماهیت فرهنگی جامعه‌ی مورد مطالعه بر گونه‌های خاصی از ارزش‌ها تأکید داشته‌اند. با توجه به این سردرگمی‌ها و وابسته به زمینه بودن ارزش‌ها، این پژوهش با به‌کارگیری شیوه‌های علمی و نظام‌مند،

تصویری جامع از ارزش‌های تبیین‌کننده‌ی رفتار تولید سبزی سالم در میان سبزی کاران شهرستان کرمانشاه ارائه داده است.

یافته‌های پژوهش نشان داد که سبزی کاران شهرستان کرمانشاه از نظر رفتار تولید سبزی سالم در سه گروه قابل شناسایی هستند: ۱) سبزی کاران اکولوژیک که به‌طور چشم‌گیری اصول کشاورزی پایدار را در عملیات کشاورزی خود به‌کار می‌گیرند و ارزش‌های نظری، زیبایی‌شناختی و دینی برای آنها از اهمیت بالاتری برخوردار بود؛ ۲) سبزی کاران متعارف که غالباً به دنبال افزایش راندمان تولید در واحد سطح از طریق به‌کارگیری نهاده‌های شیمیایی هستند و ارزش‌های اقتصادی برای آنها اهمیت بیشتری دارد؛ و ۳) سبزی کاران میانه که بسته به شرایط و موقعیت خود از هر دو روش استفاده می‌کنند و ارزش‌های اجتماعی و سیاسی برای آنها در اولویت قرار دارد. مهم‌ترین دستاورد این یافته‌ها آن است که ایجاد تغییر رفتاری در میان سبزی کاران توسط عواملان تغییر (سازمان‌ها و نهادهای مرتبط با بخش کشاورزی و سلامت مواد غذایی) نمی‌تواند با به‌کارگیری یک برنامه‌ی کلی و بدون در نظر گرفتن تفاوت‌های فردی و ارزشی سبزی کاران حاصل شود. بلکه این امر در گام نخست مستلزم دسته‌بندی سبزی کاران از نظر میزان به‌کارگیری عملیات کشت پایدار در فعالیت‌هایشان و سپس، تمرکز بر ارزش‌هایی

پایداری محور هستند؛ و یورین و کیلیورن (۲۰۱۱) مبنی بر این‌که رفتارهای پایداری محور با فقدان ارزش‌های خوداتکایی (موفقیت، قدرت و کسب ثروت) در ارتباط هستند را تأیید می‌کند. اما، با آن بخش از نظریه‌ی شوارتز (۲۰۰۷) مبنی بر این‌که ارزش قدرت‌طلبی و تلاش برای دستیابی به منافع اقتصادی و کنترل منابع دیگران می‌تواند موجب بروز رفتارهای پایداری محور شود، در تضاد است.

در نهایت، یافته‌های تحلیل رگرسیون نشان داد که سه گونه‌ی ارزشی نظری، اجتماعی و دینی در مجموع ۲۶/۱ درصد از واریانس رفتار تولید سبزی سالم را در میان سبزی‌کاران کرمانشاهی تبیین می‌کنند. این بدان معنی است که ارزش‌ها سهم قابل توجهی در تبیین رفتار سبزی‌کاران به‌طور مستقیم دارند. فراموش نشود که ارزش‌ها از راه اثرگذاری بر باورها، هنجارها و تمایلات رفتاری نیز بر رفتار اثرگذارند (شن و شن ۲۰۲۰، آکسن و کورانی ۲۰۱۳، باور و همکاران ۲۰۱۸، یاسیر و همکاران ۲۰۲۱) که نیازمند بررسی در قالب پژوهش‌های دیگری است.

بر اساس یافته‌های پژوهش، علاوه بر پیشنهادها بیان شده در بالا، پیشنهادها دیگری به این شرح برای توسعه‌ی ارزش‌های هدایت‌کننده‌ی رفتار تولید سبزی سالم پیشنهاد می‌شود:

✓ ضرورت دارد که مراکز و پایگاه‌های دینی و مذهبی آموزش‌هایی با مضامینی همچون ارتباط دین و کشاورزی، جایگاه دین در تولیدات کشاورزی، لزوم رعایت حقوق انسان‌ها و سایر موجودات در اسلام، جایگاه برجسته‌ی کسب روزی حلال در مبانی دینی و سایر مباحث اخلاقی برای روستاییان در مناسبت‌های مختلف مذهبی ارائه دهند و در این راستا، از پتانسیل بالقوه رهبران فنی، رهبران فکری، معتمدان محلی و نهادهای محلی مثل دهیاری‌ها، شورای اسلامی بهره‌گیرند.

✓ با توجه به جایگاه مهم ارزش‌های نظری در تولید سبزی سالم و این‌که ارزش‌های نظری ریشه در دانش و آگاهی سبزی‌کاران درباره‌ی کشت سبزی سالم دارد، ضروری است که دانش و آگاهی‌های لازم درباره‌ی

است که از اهمیت بیشتری برای آنها در جهت تولید سبزی سالم برخوردار است. به‌طور کلی، یافته‌های این پژوهش نشان داد که تمرکز بر فعالیت‌هایی مانند تقویت مسئولیت‌پذیری اجتماعی، تأکید بر لزوم حفظ نظام طبیعی و زیبایی‌های آن، تغییر دیدگاه سبزی‌کاران درباره‌ی اشرف مخلوقات بودن انسان و این‌که اجازه ندارد برای دستیابی به منافع خود دست به تخریب محیط زیست بزند و سلامت اجتماع را به خطر بیاندازد، برجسته‌سازی اثر خسارت‌بار تولید سبزی ناسالم بر سلامت جامعه برای سبزی‌کاران، آموزش و تقویت مبانی نظری مرتبط با کشت سبزی سالم در میان سبزی‌کاران، برجسته‌سازی ارزش‌های دینی و تأکید مداوم بر این ارزش‌ها در رسانه‌ها و سایر شبکه‌های ارتباطی که سبزی‌کاران عضوی از آن هستند، و شناسایی، معرفی و قدردانی از سبزی‌کارانی که تولید سالم دارند می‌تواند نتایج قابل توجهی در زمینه‌ی تغییر رفتار سبزی‌کاران برای تولید سبزی سالم به همراه داشته باشد.

تحلیل همبستگی بین گونه‌های ارزشی و رفتار تولید سبزی سالم گویای آن بود که رابطه‌ی مثبت و معنی‌داری بین گونه‌های ارزشی نظری، زیبایی‌شناختی، اجتماعی، سیاسی و دینی با رفتار تولید سبزی سالم وجود دارد. این بدان معنی است که با افزایش یا کاهش در هر یک از این گونه‌های ارزشی، رفتار تولید سبزی سالم نیز متناسب با آن تغییر می‌کند. در مقابل، رابطه‌ی معنی‌داری بین ارزش‌های اقتصادی با رفتار تولید سبزی سالم مشاهده نشد، هرچند که این رابطه منفی بود. این یافته‌ها، نتایج پژوهش‌های دامونت و همکاران (۲۰۱۷)، اسرین و همکاران (۲۰۱۸)، ورما و چاندرا (۲۰۱۸)، و نظریه‌ی هنجار-باور-ارزش مبنی بر جایگاه برجسته‌ی ارزش‌ها در هدایت رفتار افراد و این‌که بسیاری از رفتارهای انسان‌ها به‌طور عمیقی متأثر از ارزش‌های آنها است؛ مکمل‌تایر و همکاران (۲۰۰۸) مبنی بر این‌که «بسیاری از تضادهای رفتاری درباره‌ی کشاورزی پایدار در ارتباط با ارزش‌ها هستند تا در ارتباط با واقعیت‌ها»؛ افشار جهان‌شاهی و همکاران (۲۰۱۷)، کاپوتو و همکاران (۲۰۱۸) و کاسپر و همکاران (۲۰۲۰) مبنی بر این‌که ارزش‌ها اهرم‌های مهمی برای اثرگذاری بر رفتارهای

دارد (ارزش‌های اجتماعی) جایگاه بی‌بدیلی در تعیین رفتار آنان برای تولید سبزی سالم ایفا می‌کند. اما این باورها تحت تأثیر نگرانی آنها برای تأمین هزینه‌های زندگی و معیشت خانوار قرار می‌گیرد. به عبارت دیگر، نبود امنیت مالی و اقتصادی خانوار کشاورزان مانعی برای تولید سبزی سالم توسط آنان محسوب می‌شود. بر این اساس پیشنهاد می‌شود که مدیریت جهاد کشاورزی استان کرمانشاه از طریق همکاری نزدیک با وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اقدام به برگزاری کارگاه‌های مشترک آموزشی-ترویجی برای سبزی‌کاران کنند. این امر به توسعه‌ی ارزش‌های اجتماعی و نوع‌دوستی در سبزی‌کاران کمک فراوانی خواهد کرد. از سوی دیگر، ضرورت دارد که مدیریت جهاد کشاورزی با تدوین ساز و کارهایی نظام‌مند و قابل اجرا، کیفیت زندگی و معیشت خانوارهای سبزی‌کاران را در قبال تولید سبزی سالم تضمین کند.

سپاسگزاری

بدین وسیله از تمام مشارکت‌کنندگان در این مطالعه و سبزی‌کاران شهرستان کرمانشاه که با صبر و شکیبایی در تمام مراحل اجرای پژوهش ما را یاری کردند، صمیمانه سپاسگزاریم.

تولید سالم در میان سبزی‌کاران توسعه یابد. متولی ایجاد این دانش و آگاهی، کارشناسان جهاد کشاورزی هستند. با این حال، تجارب میدانی گروه پژوهش حاکی از آن است که این کارشناسان نه تنها کشت ارگانیک را ترویج نمی‌کنند بلکه در بسیاری از مواقع، استفاده از سموم و کودهای شیمیایی را برای مبارزه با آفات و افزایش راندمان تولید به کشاورزان پیشنهاد و توصیه می‌کنند. با چنین شرایطی چگونه می‌توان انتظار تغییر رفتار در میان سبزی‌کاران برای تولید سالم داشت؟! راه‌حل این کار چیزی نیست جز تغییر در دانش و نگرش کارشناسان موضوعی و متولیان امر در جهت تولید ارگانیک. بنابراین، ضرورت دارد که دروه‌های آموزشی فشرده و مداوم درباره‌ی ارتقاء دانش کارشناسان درباره‌ی اصول کشاورزی پایدار و راهبردهای عملیاتی کردن آن برگزار شود به طوری که برونداد آن تغییر رفتار در کارشناسان باشد. اگر تغییری در رفتار کارشناسان پدید آمد، آن وقت می‌توان انتظار تغییر در رفتار کشاورزان را نیز شاهد بود. زیرا، این دانش از کارشناسان به کشاورزان منتقل می‌شود و به تقویت مبانی نظری تولید سالم و ارزش‌های نظری در آنها کمک می‌کند. ✓ باور سبزی‌کاران به این موضع که تولیدات آنها جایگاه ویژه‌ای در سلامت جامعه و خدمت به هم‌نوعان

منابع مورد استفاده

- Afshar Jahanshahi A, Brem A and Bhattacharjee A. 2017. Who Takes More Sustainability-Oriented Entrepreneurial Actions? The Role of Entrepreneurs' Values, Beliefs and Orientations. *Sustainability*, 9(10): 1636.
- Axsen J and Kurani KS. 2013. Developing sustainability-oriented values: Insights from households in a trial of plug-in hybrid electric vehicles. *Global Environmental Change*, 23(1): 70-80.
- Bauer D, Arnold, J and Kremer K. 2018. Consumption-intention formation in education for sustainable development: An adapted model based on the theory of planned behavior. *Sustainability*, 10(10): 3455.
- Bilsky W and Hermann D. 2016. Individual values and delinquency: On considering universals in the content and structure of values. *Psychology, Crime & Law*, 22(10): 921-944.
- Borg I. 2020. Unfolding persons' personal values in ideal-point and vector models. *Personality and Individual Differences*, 166: 110206.
- Caputo A, Ayoko OB, Amoo N and Menke C. 2019. The relationship between cultural values, cultural intelligence and negotiation styles. *Journal of Business Research*, 99: 23-36.
- Caputo F, Carrubbo L and Sarno D. 2018. The influence of cognitive dimensions on the consumer-SME relationship: a sustainability-oriented view. *Sustainability*, 10(9): 3238.

- Casper JM, McCullough BP and Pfahl ME. 2020. Examining environmental fan engagement initiatives through values and norms with intercollegiate sport fans. *Sport Management Review*, 23(2): 348-360.
- Chan KM, Gould RK and Pascual U. 2018. Editorial overview: Relational values: what are they, and what's the fuss about? Elsevier, pp. A1-A7.
- Chen MF. 2020. Selecting environmental psychology theories to predict people's consumption intention of locally produced organic foods. *International Journal of Consumer Studies*, 44(5): 455-468.
- Chirumbolo A, Leone L and Desimoni M. 2016. The interpersonal roots of politics: Social value orientation, socio-political attitudes and prejudice. *Personality and Individual Differences*, 91: 144-153.
- Dumont J, Shen J and Deng X. 2017. Effects of green HRM practices on employee workplace green behavior: The role of psychological green climate and employee green values. *Human resource management*, 56(4): 613-627.
- Eidi A, Kazemiyeh F, Zarifian S. 2021. Investigation of Factors Affecting Farmers' Attitude toward Sustainable Management of Agricultural Water Resources (Case Study: Wheat Farmers in Maragheh County). *Journal of agricultural Science and Sustainable Production*, 31(2): 361-375. (In Persian).
- Gould RK, Pai M, Muraca B and Chan KM. 2019. He 'ike 'ana ia i ka pono (it is a recognizing of the right thing): How one indigenous worldview informs relational values and social values. *Sustainability Science*, 14(5): 1213-1232.
- Hartmann N and Kinning AA. 2017. *Moral values*. Routledge.
- Hollands GJ and Marteau T M. 2016. Pairing images of unhealthy and healthy foods with images of negative and positive health consequences: Impact on attitudes and food choice. *Health Psychology*, 35(8): 847.
- Ivanova M. 2017. Aesthetic values in science. *Philosophy Compass*, 12(10): e12433.
- Jakkula VS and Wani S. 2018. Zeolites: Potential soil amendments for improving nutrient and water use efficiency and agriculture productivity. *Scientific Reviews & Chemical Communications*, 8(1): 1-15.
- Kempton W, Boster JS and Hartley JA. 1996. *Environmental values in American culture*. mit Press.
- Mahamuni R, Kalyani K and Yadav P. 2015. A simplified approach for making human values central to interaction design. *Procedia Manufacturing*, 3: 874-881.
- McIntyre N, Moore J and Yuan M. 2008. A place-based, values-centered approach to managing recreation on Canadian crown lands. *Society and Natural Resources*, 21(8): 657-670.
- Mitin SN, Shukshina LV, Bazhdanova YV, Koretskaya IA and Vasyakin BS. 2017. Value and meaning attitudes as a factor of forming tolerant ethnic consciousness in the multicultural milieu of a higher education institution. *Eurasian Journal of Analytical Chemistry*, 12(7): 1193-1200.
- Monavvarifard F, Baradaran M and Khosravipour B. 2019. Increasing the sustainability level in agriculture and Natural Resources Universities of Iran through students' engagement in the value Co-creation process. *Journal of Cleaner Production*, 234: 353-365.
- Noguero M and Lacombe B. 2016. Transporters involved in root nitrate uptake and sensing by Arabidopsis. *Frontiers in Plant Science*, 7: 1391.
- Norozi N, Marzoghi R, Torkzadeh J and Mohamadi M. 2012. A Comparison of the Value System of Dashtestan Schools Principals and Teachers based on Schwartz's Fundamental Values Theory. *Journal of New Approaches in Educational Administration*, 3(10): 99-118.
- Oles PK and Hermans HJ. 2010. Allport-Vernon Study of Values. *The Corsini encyclopedia of psychology*: 1-2.
- Park E, Lee S, Lee CK, Kim JS and Kim NJ. 2018. An integrated model of travelers' pro-environmental decision-making process: The role of the New Environmental Paradigm. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 23(10): 935-948.

- Patil MAB and Chaudhari G. 2019. A Study of Values and Sex Behavior Attitude among Medical College Students in Relation to Socioeconomic Status. *The International Journal of Indian Psychology*, 7(1): 240.
- Petway JR, Lin YP and Wunderlich RF. 2019. Analyzing opinions on sustainable agriculture: Toward increasing farmer knowledge of organic practices in Taiwan-Yuanli Township. *Sustainability*, 11(14): 3843.
- Pizzi S, Moggi S, Caputo F and Rosato P. 2021. Social media as stakeholder engagement tool: CSR communication failure in the oil and gas sector. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 28(2): 849-859.
- Plumecocq. 2018. The plurality of values in sustainable agriculture models. *Ecology and Society*, 23(1).
- Porto JB and Ferreira MC. 2017. A Scale of Organizational Values Framed on Schwartz's Theory of Cultural Values I. *Psicologia: Teoria e Pesquisa*, 32.
- Punzo G, Panarello D, Pagliuca MM, Castellano R and Aprile M.C. 2019. Assessing the role of perceived values and felt responsibility on pro-environmental behaviours: A comparison across four EU countries. *Environmental Science & Policy*, 101: 311-322.
- Salam A, Mulye R and Rahman K. 2022. Eating for the soul: a netnographic study of the ethical motives for organic food consumption. *British Food Journal*, 124 (12): 4868-4887
- Salehi L, Monavarifard F, mohamadi Y. 2017. Analysis effect of curriculum components on students' Entrepreneurial Self-Efficacy in Alborz agricultural technical higher education centers. *Journal of Agricultural Education Administration Research*, 8(39): 16-27. (In Persian).
- Schwartz SH. 2007. Universalism values and the inclusiveness of our moral universe. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 38(6): 711-728.
- Schwartz SH. 2012. An overview of the Schwartz theory of basic values. *Online readings in Psychology and Culture*, 2(1): 2307-0919.1116.
- Sharma R and Jha M. 2017. Values influencing sustainable consumption behaviour: Exploring the contextual relationship. *Journal of Business Research*, 76: 77-88.
- Shahedi M, Kadivar M. 2017. Evaluation of Contamination of Fruits and Vegetables with Pathogenic and Toxin Producing Microorganisms in Iran. *Strategic Research Journal of Agricultural Sciences and Natural Resources*, 2(1): 77-94. (In Persian).
- Shen K and Shen H. 2020. Chinese traditional village residents' behavioural intention to support tourism: an extended model of the theory of planned behaviour. *Tourism Review*.
- Skimina E and Ciecuch J. 2020. Explaining everyday behaviours and situational context by personality metraits and higher-order values. *European Journal of Personality*, 34(1): 29-59.
- Smith E, Scarborough P, Rayner M and Briggs AD. 2018. Should we tax unhealthy food and drink?. *Proceedings of the Nutrition Society*, 77(3): 314-320.
- Sreen N, Purbey S and Sadarangani P. 2018. Impact of culture, behavior and gender on green purchase intention. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 41: 177-189.
- Stern PC and Dietz T. 1994. The value basis of environmental concern. *Journal of Social Issues*, 50(3): 65-84.
- Tricase C, Lamonaca E, Ingraio C, Bacenetti J and Giudice AL. 2018. A comparative Life Cycle Assessment between organic and conventional barley cultivation for sustainable agriculture pathways. *Journal of Cleaner Production*, 172: 3747-3759.
- Touhidinia A. 2004. Ethics, economy, environment. *Economic Research*, 171: 2.
- Urien B and Kilbourne W. 2011. Generativity and self-enhancement values in eco-friendly behavioral intentions and environmentally responsible consumption behavior. *Psychology & Marketing*, 28(1): 69-90.

- Verma VK and Chandra B. 2018. An application of theory of planned behavior to predict young Indian consumers' green hotel visit intention. *Journal of Cleaner Production*, 172: 1152-1162.
- Xiao J, Zhen Z, Tian L, Su B, Chen H and Zhu AX. 2021. Green behavior towards low-carbon society: Theory, measurement and action. *Journal of Cleaner Production*, 278:123765.
- Yasir N, Mahmood N, Mehmood HS, Rashid O and Liren A. 2021. The Integrated Role of Personal Values and Theory of Planned Behavior to Form a Sustainable Entrepreneurial Intention. *Sustainability*, 13(16): 9249.